

STOKKEBROVEJ 1 OG 9, VARDE KOMMUNE

UDVIDELSE AF FREDNINGEN AF NØRHOLM

AFGØRELSE

Kulturstyrelsen har besluttet at udvide den eksisterende bygningsfredning på ejendommen til også at gælde bro, stibord og malekarm til Nørholm Vandmølle samt lysthuset i herregårdsparken. Samtidig præciseres det, at fredningen også omfatter de to vandhjul og alt nagelfast mølleinventar. Smedjen, der angiveligt er revet ned i 1970'erne, udgår af fredningen.

Fredningen omfatter herefter: Hovedbygningen (1780) med lavere sidebygninger, mure og portpiller (1776 og 1779) og den hermed sammenbyggede længe mod øst, tilbageværende mure af avlsgårdens lade (1762), søndre og nordre længe (1759 og 1766) samt lysthuset i parken; endvidere granitpillerne på gårdspladsen (1764) samt vandmøllen (1792, muligvis 1752) med sammenbygget stuehus, to vandhjul, nagelfast mølleinventar, bro, stibord og malekarm på ejendommen Nørholm, Stokkebrovej 1 og 9, 6800 Varde, matr.nr. 1a, Nørholm Hgd., Thorstrup, Varde Kommune.

Beslutningen er truffet efter § 3 og § 8, stk. 1 i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger.

BAGGRUND

Kulturstyrelsen underrettede Dem i brev af 20. maj 2014 om, at Det Særlige Bygningssyn har indstillet, at den eksisterende fredning på ejendommen udvides. Samtidig gennemførte styrelsen en høring herom.

Kulturstyrelsen har ikke modtaget bemærkninger hertil.

BEGRUNDELSE

Kulturstyrelsen finder, at bro, stibord og malekarm til Nørholm Vandmølle (opført 1792) samt lysthuset i herregårdsparken, Stokkebrovej 1 og 9, Varde Kommune, har de kulturhistoriske værdier, der kan begrunde en udvidelse af fredningen hermed.

FORMÅL

En udvidelse af fredningen skal dels sikre Nørholm Vandmøllens fortsatte funktion som vandmølle, dels bidrage til oplevelsen af det samlede kulturmiljø.

MILJØMÆSSIG VÆRDI

Oplevelsen og forståelsen af en vandmølle kræver, at de grundlæggende elementer som stibro, malekarm og vandhjul er til stede. Disse udgør således en vigtig del af helheden på Nørholm Vandmølle.

Lysthuset knytter sig til hele kulturmiljøet bestående af hovedbygning, park, lysthus og vandmølle med omgivende vand.

KULTURHISTORISK VÆRDI

Vandmøllen med bro, stibord, malekarm og vandhjul er et velbevaret eksempel på en stor vandmølle i tæt tilknytning til en herregård. Konstruktionen med underfaldshjul repræsenterer den typiske vestjyske parallelløbsvandmølle i åer med stor vandføring og ringe fald.

BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

De bærende fredningsværdier på den allerede fredede vandmølle og på lysthuset omfatter alle ud- og indvendige forhold, herunder bro, stibord, malekarm og vandhjul.

Kulturstyrelsen finder endvidere, at den genskabte vandføring til møllen i høj grad understøtter forståelsen af kulturmiljøet.

KLAGEVEJLEDNING

De kan klage over beslutningen til kulturministeren. Klagefristen er 4 uger fra den dag, De har modtaget dette brev.

Klagen skal sendes til Kulturstyrelsen, der sender klagen videre til kulturministeren sammen med sagens øvrige materiale.

KONSEKVENSER

En fredning betyder bl.a., at De skal søge Kulturstyrelsen om en tilladelse, hvis De skal foretage bygningsarbejder eller lignende, der rækker ud over almindelig vedligeholdelse.

Dette følger af § 10 i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger.

Undtaget herfra er visse typer af bygningsarbejder, som kan iværksættes på grundlag af skriftlig underretning, jf. § 10, stk. 5, i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger. Reglerne herfor fremgår af bekendtgørelse nr. 159 af 5. februar 2013 om iværksættelse af bygningsarbejder på fredede bygninger på grundlag af skriftlig underretning.

VANDFORHOLD OMKRING MØLLEN

Kulturstyrelsen er bekendt med, at der i forbindelse med det gennemførte naturgenopretningsprojektet for Varde Å har været en konflikt mellem Naturstyrelsen og Nørholm Gods om stemmeværket og dets udformning. På Kulturstyrelsens forespørgsel har Naturstyrelsen den 8. maj 2014 oplyst, at et påbud fra Varde Kommune efter kommunens opfattelse er efterkommet, men at Naturstyrelsen endnu ikke har haft lejlighed til at vurdere, om passagemulighederne for fiskearten snæbel er tilfredsstillende.

Hvis der skulle vise sig problemer med faunapassagen i forbindelse med Nørholm Vandmølle, vil Kulturstyrelsen naturligvis medvirke til en løsning heraf.

OFFENTLIG BEKENDTGØRELSE OG TINGLYSNING

Kulturstyrelsen vil foretage offentlig bekendtgørelse af beslutningen på sin hjemmeside, www.kulturstyrelsen.dk, og tinglyse fredningen. De vil modtage en kopi af tinglysningen, når den foreligger.

Bygningsfredningen skal respekteres af ejendommens ejer, brugere og andre indehavere af rettigheder over ejendommen, uanset hvornår rettigheden er opnået.

Dette følger af § 7, stk. 3, i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger.

27. november 2014